

DR. CEES VERVOORN

‘A Life Changing Experience!’ Durven wij nog te dromen?

Hogeschool van Amsterdam

‘A Life Changing Experience!’

'A Life Changing Experience!'

Durven wij nog te dromen?

Openbare Les

uitgesproken op 16 november 2011

door

dr. Cees Vervoorn

Lector Topsport en Onderwijs aan de Hogeschool van Amsterdam

HVA PUBLICATIES

HvA Publicaties is een imprint van Amsterdam University Press.
Deze uitgave is tot stand gekomen onder auspiciën van de Hogeschool van Amsterdam.

Omslagillustratie: *Rio de Janeiro*, foto van de auteur
Vormgeving omslag: Kok Korpershoek, Amsterdam
Opmaak binnenwerk: JAPES, Amsterdam
Filmmaker: Kees Hoogveen

ISBN 978 90 5629 693 3
e-ISBN 978 90 4851 551 6

© C. Vervoorn / HvA Publicaties, Amsterdam, 2011

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Hooggeacht College van Bestuur, collega-Lectoren, genodigden, vrienden, bekenden en lieve Ineke, Mats en Lianne, hartelijk welkom bij mijn openbare les, met de titel: 'A Life Changing Experience!'

Deze openbare les zal anders zijn dan u gewend bent. Ik zal er geen onberispelijk wetenschappelijk betoog van maken, geen onderzoeksverslag, maar ik zal u meenemen in een verhaal. De belangrijkste reden hiervoor is dat ik de laatste maanden reeds een aantal (wetenschappelijke) presentaties, inzake het doel van mijn Lectoraat danwel daarvan afgeleid, heb gegeven. Tevens heb ik, met telkens veel plezier, een groot aantal artikelen en columns mogen schrijven en deze gelukkig ook mogen en kunnen publiceren. Het doel van mijn Lectoraat is immers – ik citeer nu de tekst uit het Lectoraatsprogramma zoals dit, begin 2011, door alle betrokken partijen is vastgesteld – het volgende:

‘Het verbinden, verbreden en verspreiden van kennis in relatie tot de ambities om zowel (de regio) Amsterdam als Nederland naar olympisch niveau te brengen. Hiermee vervult het Lectoraat tevens, voor alle betrokken partijen, een ambassadeursfunctie.’

Het gaat hierbij dus niet om het verdiepen van kennis, dat is expliciet voorbehouden aan de kennisinstellingen. Er worden verbindingen gelegd tussen het onderwijs (in Amsterdam) en de ambities uit het Olympisch Plan vanuit zowel de sport als de overheid.

In de tekst van het Lectoraatsprogramma wordt het bovenstaande doel nog een stukje verder verfijnd. Ook dit wil ik met u delen:

“Teneinde wetenschappelijke en vakinhoudelijke excellentie te koppelen aan excellentie op het gebied van sport zal het Lectoraat voor verbindingen zorgen en een bijdrage leveren aan betrokken instellingen om “over hun eigen grenzen te kijken”, gezamenlijk ambities na te streven en resultaten tot stand te brengen. In de driehoek onderwijs-onderzoek-bedrijfsleven kan het Lectoraat als katalysator fungeren. Het Lectoraat heeft de volgende meerwaarde voor de sport, het (Amsterdamse) olympische plan, de stad Amsterdam en alle kennisinstellingen:

1. Verbindingen worden gelegd tussen netwerken, mensen en onderwijs en kennisinstellingen;
2. kennis wordt verbreed en verspreid;
3. bekendheid wordt vergroot.

Voor de Universiteit en de Hogeschool van Amsterdam wordt, via het Lectoraat, topsport zichtbaar verbonden aan beide instellingen, door:

1. Kennis en onderzoek over topsport te bundelen en zichtbaar te maken;
2. het creëren van een zichtbaar topsportklimaat;
3. deze initiatieven een duidelijke plek te geven binnen de olympische ambities.'

Onder de door mij verzorgde presentaties en activiteiten, waar ik zojuist aan refereerde, bevinden zich onder andere het hoofdstuk 'Presteren en talentontwikkeling' van het sectorplan Hoger Onderwijs en Sport (Januari 2011), de vertaling en invulling van het sectorplan naar de hogeronderwijsinstellingen in de stad Amsterdam zoals vastgelegd in het *position paper* 'Kansen voor het hoger onderwijs in olympisch Amsterdam' (juni 2011) en een aantal opiniestukken in dagbladen, weekbladen en andere periodieken inzake de meerwaarde van bewegen en sporten voor het opgroeiende en schoolgaande kind, met name daar waar het de invloed op cognitie, zelfvertrouwen en gezondheid betreft. De productie van een tweetal films/documentaires over werkbezoeken aan Brazilië ('Hoe organiseer je het WK voetbal in 2014 en de Olympische Spelen in 2016 in één land?') en Australië ('Hoe verbind je succesvol wetenschap en (top) sportpraktijk?') en wat betreft deze laatste documentaire hoop ik serieus dat men er op het ministerie van OCW naar gekeken heeft en er indringend kennis van heeft genomen. Daarnaast zullen we, met alle Nederlandse onderzoekscentra en universiteiten samen, een pamflet ('Wie beweegt, leert beter!?', september 2011) presenteren aan de ministers van zowel OCW als VWS. De inhoud betreft het wetenschappelijk aangetoonde positieve effect van meer en regelmatigere bewegen op zowel het korte als het lange termijn cognitieve leer- vermogen bij jonge mensen. Ik citeer kort uit de tekst van het pamflet:

'Kinderen die een paar keer per dag matig intensief bewegen, leren beter. In wetenschappelijk onderzoek is aangetoond dat er zowel op de korte als op de lange termijn effect is: kinderen concentreren zich beter na een "beweessessie", en scholen die gericht beweegprogramma's hanteren halen betere jaarcijfers. Helaas bestaat het beeld dat bewegen een luxe is; veel scholen leveren beweegtijd in om extra leertijd te creëren. Feit is dat bewegen het

rendement van de leertijd juist versterkt. Bovendien staat vast dat bewegen een positieve invloed heeft op de fysieke ontwikkeling van kinderen (de gezondheid), op de ontplooiing (het zelfvertrouwen) en op het aanleren van sociale vaardigheden (teamwork). Bewegen is geen luxe of noodzakelijk kwaad. Het is een “pepmiddel” voor de concentratie en het opnamevermogen en een instrument om kinderen gezond te houden en zich sociaal-maatschappelijk te laten ontwikkelen.’

Een warm pleidooi voor de structurele invoer van meer op beweging gericht onderwijs dan nu het geval is. Niet in de laatste plaats omdat ook het draagvlak voor een sportievere en gezondere leefstijl – onder andere een van de olympische ambities van ons land – in het onderwijs begint. Ook heb ik mogen spreken over de waarde en de ontwikkeling van gerichte en specifieke marketing en het management hiervan in de sport en, parallel hieraan, in het onderwijs hieromtrent. Dit in het kader van feestelijkheden binnen het domein Economie en Management van de Hogeschool van Amsterdam. Verder heb ik mijn licht laten schijnen over de kansen die sport biedt aan de mensen met een fysieke handicap en de invloed van psychologische begeleiding op de prestaties van (jonge) topsporters in het jaarlijkse sportsymposium dat de Universiteit van Amsterdam organiseert in samenwerking met het Universitair Sport Centrum. Bovendien werk ik op dit moment aan een collegereeks rond het thema ‘De Olympische Spelen: droom of nachtmerrie?’ voor de Universiteit van Amsterdam. Overigens kan iedereen zich hiervoor inschrijven, er zijn nog een paar plaatsen vrij! Als laatste wordt er nu al serieus en veel gelobbyd om in 2019 de Universiade naar Amsterdam te halen; het hoger onderwijs en de stad Amsterdam hebben er zin in. Dit alles is een mooie gelegenheid om mijn Lectoraatsopdracht naar geloven en tevredenheid in te vullen. Maar genoeg hierover!

Ik wil u vanaf nu meenemen naar een paar momenten in mijn leven. Dit zal ik doen in de vorm van een aantal verhalen en anekdotes. Het is geenszins een lineair, keurig in de tijd lopend betoog, maar een verhaal gebaseerd op een aantal willekeurige belevenissen (zoals ik mij die op dit moment herinner) die mij gevormd hebben, die ik gewoon heb meegemaakt of die ik met u wil delen. Ze komen ergens, over 35 minuten, weer bij elkaar en wel rond het thema van deze openbare les. Als deze les voorbij is zult u, naar ik hoop, begrijpen waarom ik mijn werk zo enorm leuk vind en wat ik hoop te bereiken met alles waarover ik mij al heel lang druk maak en nog heel lang druk zal blijven maken. Een en ander zal worden ondersteund, opgevolgd en onderbouwd met

filmbeelden en televisiemateriaal. Met dank aan mijn goede vriend Kees Hoogeveen.

***

Zoals u wellicht weet heb ik de eerste helft van mijn leven voornamelijk zwemmend doorgebracht of heb ik op een andere manier in en om het zwembad vertoeft. Met de net vertoonde beelden begon deze tijdsbesteding zo een beetje allemaal. Deze fietstocht maakte ik vanaf mijn elfde jaar minimaal vier keer in de week, beginnende om kwart over vijf in de morgen. Door weer en wind, zowel in de zomer als in de winter. Bevroren haar, verkleumde tenen, honger als een beer, ik heb het allemaal meegemaakt.

Als fervent padvinder – bij scoutinggroep Stanley in het park vlak bij ons huis in Den Haag – wilde ik eigenlijk helemaal geen zwemmer worden. Ik vond het leggen van dubbele knopen, mastworpen, het stoken van vuurtjes en het met elkaar op kamp gaan veel leuker. Echter, ik werd als leszwemmer gevraagd te komen wedstrijdzwemmen omdat ik tijdens de clubkampioenschappen van de Algemene Voorburgse Zwem Vereniging (AVZV in de volksmond) twee keer tweede was geworden achter een andere jongen, Martin Fokke, die op deze afstanden Nederlands kampioen was. Men dichtte mij talenten toe! Na lang nadenken – en keuzes als deze zijn zwaar als je tien jaar oud bent – besloot ik positief op dit verzoek te reageren en ging ik wat vaker in de week baantjes zwemmen onder leiding van meneer Van der Luijt. Ik vond het leuk, kreeg vriendjes in de groep en mocht aan wedstrijden deelnemen. En toen gebeurde het! Je wordt beter, mag meedoen aan de kampioenschappen van Den Haag, je wint goud en mag meedoen aan de kampioenschappen van Zuid-Holland, je wint goud en mag meedoen aan de Nederlandse kampioenschappen, waar je eindigt bij de eerste drie en dan is er geen weg meer terug: er is liefde voor de sport en je bent vastgezogen in het moeras van de eigen ambities en het wenkend perspectief van de topsport!

***

De Olympische Spelen van Montréal in 1976: de beelden, geluiden en geuren zitten in mijn hoofd gebeiteld. In 1975 zwom ik bij ZIAN (Zwemmen Is Altijd Nuttig) in Den Haag, een van de topverenigingen in Nederland en erg gezellig. Mijn trainer was meneer Schouten, een huisschilder die ook zwemtrainer was. Door ploeggenoten werd mij gevraagd – ik was een gezellig en erg fanatiek ventje – of ik geen zin had om met een paar andere zwemmers wat extra uren mee te trainen in het aan de Olympische Spelen voorafgaande seizoen. We

gingen in plaats van één nu twee uur per dag trainen. Het zwembad lag bij mij om de hoek, ik vond zwemmen leuk, keek erg op tegen de andere zwemmers en was er trots op deel uit te mogen maken van deze selecte groep. Niks geen olympische ambities maar vooral plezier in het leven en de sport. De keuze was snel gemaakt: ik ging het doen. Dit alles resulteerde, in de prachtige zomer van 1976, in een geheel onverwachte plaatsing voor de Olympische Spelen. Ik zwom onder andere een Nederlands seniorenrecord op de 100 meter vlinderslag; een afstand die later mijn specialiteit werd. Na een, in mijn beleving, enorm lange voorbereiding die de hele zomer lang duurde en die mij voerde van Nederland naar Duitsland en ten slotte naar Canada, was het ineens zover: ik mocht tijdens de olympische openingsceremonie door de ‘Marathon Gate’ het stadion in wandelen als lid van de Nederlandse olympische ploeg. Ik kwam binnen in een stadion gevuld met 85.000 enthousiaste toeschouwers; kippenvel! Tijdens het toernooi mocht ik van de bondscoach, liefhebber als ik was, langer in het zwembad rondstruinen dan louter tijdens onze trainingen. Ik mocht boven en onder water kijken naar de trainingen van de brit David Wilkie (wereldrecordhouder en wereldkampioen op de 200 meter schoolslag en een prachtige atleet), ik mocht kijken naar de trainingen van de Oost-Duitsler Roland Matthes (wereldrecordhouder op de 100 en 200 meter rugslag, al acht jaar mondiaal ongeslagen en een technisch buitengewoon begaafde zwemmer). Ik was onder meer getuige van de ultieme pogingen van de laatste om middels een serie valse starts nogmaals, en voor hem waarschijnlijk de laatste keer, olympisch kampioen te worden. Een poging die helaas mislukte! Ik lag uren onder water om deze zwemmers zeer geconcentreerd te kunnen observeren. Mooie momenten die ik nooit zal vergeten. Net als dat ik nog steeds kippenvel kan krijgen van het moment dat ik als klein mannetje met mijn natte zwemspullen onder de arm, naast Guy Drut (olympisch kampioen 110 meter horden en recent nog minister van sport in Frankrijk) in het restaurant van het olympisch dorp mocht zitten. Ik kreeg nauwelijks een hap door mijn keel.

Zeventien dagen later, tijdens de sluitingsceremonie van de Spelen, zat een kleine jongen maar groot sportliefhebber op de tribune in datzelfde olympische stadion waar alles bijna drie weken eerder was begonnen. Met tranen in mijn ogen en tranen op mijn wangen. Het was voorbij, de droom werd weer realiteit, een ‘life changing experience’ was ten einde. Alleen was ik me dat op dat moment nog niet bewust! Wat ik wel wist was dat ik deze ervaring, deze belevenis, vaker wilde meemaken. Een levenslange fascinatie met topsport en Olympische Spelen was begonnen!

***

In 1984 tijdens de Olympische Spelen van Los Angeles had ik een dubbele rol. Enerzijds was ik zelf deelnemer en zwemmer (op mijn retour), anderzijds was ik de trainer van Jolanda de Rover. Jolanda won tijdens deze Spelen een gouden en een bronzen medaille, nog steeds de mooiste ervaring die ik tijdens al mijn Olympische Spelen heb mogen beleven. Alles viel op zijn plaats! Dit zijn van die wedstrijden waar je als trainer van droomt, je wilt ze ooit eens meemaken. Het mooiste is echter hoe ik mij de finale van Jolanda herinner. Ongetwijfeld klopt er niets van, maar het is een mooi verhaal. Jolanda ging als outsider naar Los Angeles. Ze had in het voorseizoen tijdens de Nederlandse selectiewedstrijden een van de snelste mondiale tijden neergezet, maar ze had als zwemster slechts geringe ervaring op het allerhoogste niveau. Net als ik vier jaar eerder. Zij had echter wel de verwachting en de ambitie om iets moois te doen. Bovendien moest zij de laatste dag van het toernooi zwemmen, tijd te over om er naartoe te groeien. De olympische zwemwedstrijden, in het altijd zonnige Californië van Los Angeles, vonden plaats in een buitenbad, zonder overdekking; het type bad waar er in Nederland nog maar enkele van zijn. Onze eigen voorbereidingen en onze gehele trainingsgeschiedenis – ik trainde in die jaren zelf mee met mijn zwemmers en op dezelfde programma's – lag dan ook volledig in overdekte binnenbaden. En wat was nu juist het geval in dit zwembad? De zon scheen elke dag vanaf een laag en zeer hinderlijk standpunt, wat met name erg irritant was op het tijdstip dat de finales werden gezwommen. Dat is niet prettig als je rugcrawl zwemt en helemaal wanneer je niet gewend bent aan deze omstandigheden: de felle zon in je ogen in combinatie met het opspattende water. Jolanda ging na de series, die in de ochtend plaatsvonden, als favoriet naar de finale. Ik was enorm blij als trainer, wist dat er iets moois mogelijk was maar was ook zenuwachtiger dan tijdens mijn eigen races. Als trainer heb je het namelijk niet in de hand: de zwemmer moet het doen. Ruim twee uur voor de wedstrijd liep ik al te ijsberen op de tribune, aanwijzingen gevend aan Jolanda. Na het inzwemmen en het eerste deel van het finaleprogramma was het tijd voor de finale van de 200 meter rugcrawl. En wat gebeurt er? Precies op het moment dat de zwemmers de starhouding aannemen verdwijnt de zon achter een mooie wolk, de mooiste wolk die ik ooit gezien heb. Jolanda kon ongehinderd door de zon haar race zwemmen. De zon bleef exact 2 minuten, 12 seconden en 38 honderdste van een seconde verborgen, precies de duur van haar race. Een aparte toevaligheid was dat op het moment dat de wolk voor de zon trok wij als begeleiders instinctief wisten dat het goed zou komen. We borgen gelijktijdig onze stopwatches op om te gaan genieten van deze race, niet om die te gaan analyseren; dat was niet nodig en dat wisten we. Opvallend genoeg is dit ook het enige dat ik me nog kan herinneren van deze dag en deze race!

***

In 1980 begon voor mij een andere fase in mijn leven. Ik ging in Amsterdam wonen en studeren aan de Vrije Universiteit. Aan de faculteit Bewegingswetenschappen, toen nog de Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding geheten. Na de Olympische Spelen van Moskou in 1980 moest ik, volgens mijn vader, maar eens een vak gaan leren. De studie aan de Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding was er een die naadloos bij mijn interesses en nieuwsgierigheid aansloot en die antwoorden gaf op de vele vragen die ik had, een studie die opleidde tot wetenschapper en die het twijfelen aan waarheden en het stellen van vragen tot een tweede natuur maakte. Hier begon een langdurige kritische houding ten opzichte van alles wat als vanzelfsprekend en voor waar wordt aangenomen. Een houding die me tot op de dag van vandaag nog wel eens in de problemen brengt! Dit was ook de tijd waarin ik op eigen benen leerde staan, vriendschappen voor het leven sloot en besloot om naast mijn studie te gaan werken. Iets wat ik al had overdacht na de olympische finales van Moskou. Als student-assistent bij het zwemonderzoek – een onderzoek dat deel uitmaakte van het onderzoeksprogramma ‘Cyclisch bewegen’ binnen de Interfaculteit – kon ik twee jaar lang mijn hart ophalen en wetenschap met praktijk combineren. Ik was inmiddels eveneens aangesteld als trainer bij zwemvereniging De Dolfijn en kon zodoende elke ochtend en middag in het Sloterparkbad mijn kennis en de gevonden onderzoeksresultaten direct overzetten op mijn zwemploeg. Eigenlijk bestond er geen mooier leven!

Na mijn afstuderen in 1987, het moest er uiteindelijk toch een keer van komen, kon ik mijn behoefte aan kennis en mijn wetenschappelijke interesse kwijt in een promotieonderzoek bij de Universiteit Utrecht. Vier jaar lang deed ik bij het Janus Jongbloed Research Centrum onderzoek naar het broze evenwicht tussen zware training en fysieke overtraining bij topatleten. Ik deed dit aan de hand van een aantal hormonale indicatoren tijdens zeer zware trainingsperioden en aan de hand van invasief onderzoek. Een prachtige wereld en een kans om mij breder te oriënteren en verder te verdiepen in het trainen en begeleiden van topatleten. Echter, na vier jaar – een ceremonie en een boekje verder – kwam aan dit avontuur een einde. Er was geen plaats voor onderzoekers in dit veld bij de universiteiten, ook toen al.

***

In de zomer van 1980 kwam ik terug van een jaar studeren en trainen in de Verenigde Staten. Ik had op basis van een volledige studiebeurs de gelegenheid gekregen om sport en studie te combineren aan de Southern Illinois University

te Carbondale. Ik was in de Verenigde Staten in een volledig andere wereld terechtgekomen dan ik gewend was en trof er een ideale voorbereidingssituatie op de Olympische Spelen van Moskou. Het werd de volgende stap in mijn sportieve carrière, na Montréal vier jaar eerder. Ik wilde heel erg graag deel uitmaken van het selecte gezelschap Nederlandse zwemmers dat individueel aan een olympische finale had deelgenomen. Ik was in topvorm en dat bleek; na een 3e plaats in de series, vanzelfsprekend ingehouden gezwommen, won ik de halve finales. Ik ging hierdoor een dag later als favoriet naar de finale. Op deze belangrijke dag verliep alles voorspoedig: het losmaken, het inzwemmen en zelfs het voorstellen achter de startblokken. Echter, de start verliep niet zoals gepland. U kent die foto's wel, alle finalisten hangen reeds in de lucht, zijn los van het startblok, en eentje staat nog in de starthouding op het startblok. Ja, ik was die ene die nog op het blok stond! Ik verloor kostbare tienden van een seconde en kon deze achterstand in de race niet meer goed maken. Een 4e plaats! De ergste plek voor een sportman in de finale van de Olympische Spelen. Ik heb tijdens mijn sportloopbaan niet vaak stilgestaan bij verloren races, maar deze keer wel. Na afloop van mijn finale en na het uitzwemmen, ben ik in een hoekje van het zwembad gaan zitten en heb hard en lang gehuild. Ik wist dat een dergelijke grote kans op een olympische (gouden) medaille nooit meer zou terugkomen. In de dopingruimte na afloop – sporters moesten ook toen al een plasje inleveren – liep ik tegen de winnaar op, Pär Arvidsson uit Zweden. Hij vertelde mij dat 'als je voor het eerst in je leven als favoriet een grote finale zwemt er twee dingen kunnen gebeuren: je wint in een wereldrecord of je verliest door een stommitieit. Gelukkig voor mij,' zei hij, 'gebeurde het laatste: jij was onbetwist de snelste!' Een pleister op mijn wond. Ik heb, om te kunnen plassen, nog enkele Russische biertjes naar achteren geslagen en ben met dokter Elzerman laat op de avond in een taxi naar het olympisch dorp gekomen. Daar, in die taxi, nam ik het besluit om niet ten koste van alles door te gaan als zwemmer, maar om me te verdiepen in het trainersvak.

***

In 1992, na de afronding van mijn promotieonderzoek in Utrecht, kreeg ik de mogelijkheid om bij NOC*NSF te gaan werken. Bij de afdeling Topsport mocht ik mij buigen over de programma's ter ondersteuning en scholing van topsporters en topcoaches. Ik weet nog heel goed dat ik op mijn eerste werkdag, in een nog half lege werkkamer, mijn vader heb opgebeld en hem vertelde dat op dat moment 'alles in mijn leven bij elkaar kwam!': mijn studie, mijn grootste passie, mijn ervaring, mijn sportcarrière en mijn liefde voor de Olympische Spelen. Zonder dat ik het me bewust was had ik daar blijkbaar naar

toegewerkt. Tot dan toe had ik de steeds terugkerende vraag van mijn vader, ‘wat ik nu eigenlijk ging doen met die opleiding van me?’, nooit kunnen beantwoorden.

***

Na zeven jaren bij het NOC*NSF – Mats en Lianne waren inmiddels geboren en we hadden een huis gekocht in Amsterdam – werd ik door het toenmalige College van Bestuur van de Hogeschool van Amsterdam gevraagd of ik bij hen wilde komen werken. De bedoeling was dat ik directeur zou worden van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding (voor de kenners onder ons ook wel bekend als de ALO). Met een drietal opdrachten:

1. zorg dat de gordijnen opengaan bij de opleiding, er is ook een wereld buiten de muren van het gebouw;
2. er moest een geheel nieuw gebouw worden ontworpen en neergezet;
3. er moesten nieuwe opleidingen worden toegevoegd aan het palet aan sportopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam, en wel in de ruimte tussen de ALO en de meer HEAO-gerelateerde sportopleidingen.

Ik zette een nieuwe stap in mijn leven, in een omgeving die ik niet kende en waar een andere snelheid bestond dan waar ik tot dan toe in gewerkt had. Ging dat wel goed komen? Maar los van deze vraag was het ook een mooie uitdaging, opnieuw aan de slag te gaan in een geheel nieuwe omgeving met gedreven collega’s en met als basis mijn sportbeleving, wetenschappelijke scholing, interesses en opleiding. Bovendien in een positie die mij in staat stelde me op een veel breder maatschappelijk vlak te oriënteren en te ontwikkelen. Het voelde als thuiskomen: betrokken collega’s, enthousiaste studenten en de mogelijkheid om te bouwen aan een nieuw gebouw en nieuwe opleidingen en projecten op het snijvlak van topsport en onderwijs. Ik kon me behoorlijk uitleven, kan ik achteraf wel zeggen. Een kans waar ik de Hogeschool van Amsterdam nog steeds dankbaar voor ben. Zo konden we HvA-volleybal oprichten, eigenlijk het uithangbord en de naam voor nog veel meer sporten die we adopteerden (basketbal, voetbal, roeien en een beetje zwemmen), en vormgaven. Een echt leer-werkbedrijf waar een groot aantal talentvolle en ambitieuze studenten stage hebben gelopen in de werkelijke wereld van topsport, topevenementen en toppresteren, en dit samen met even talentvolle en ambitieuze jonge topsporters. Het zogenaamde ‘Talent-around-Talent’-concept van het Centrum voor Topsport en Onderwijs van Amsterdam zag hier het levens-

licht. Veel van deze studenten kom ik overigens nu nog regelmatig tegen op de meest onverwachte plaatsen in de topsport.

***

Het was 1994. De Nederlandse Bond voor Aangepast Sporten was op zoek naar een nieuwe Chef de Mission voor de Paralympische Spelen van 1996. Mij werd gevraagd te solliciteren. Na overleg met mijn werkgever, NOC*NSF, die mij de ruimte gaf hier ten volle voor te gaan, werd ik gevraagd deze klus op te pakken. Het werden onvergetelijke jaren. Niet in de laatste plaats door de inspirerende en stimulerende collega's waar ik mee mocht werken, maar vooral door de atleten die ik mocht ontmoeten en waar ik mee mocht werken. Ik stapte in een wereld waarin topsportbeoefening niet vanzelfsprekend was. Een wereld waar je lichaam niet altijd doet wat je wilt, gewoon niet werkt, of ernstig verminkt is, en waar je belangrijkere keuzes moet maken dan in de wereld van de valide sport. Een wereld waar atleten pas topatleten zijn geworden na een zwaar ongeluk, een heftige, soms bijna dodelijke ziekte of een mislukte operatie. Een incident dat hun leven totaal heeft veranderd en waar ze geheel op eigen kracht een nieuwe invulling aan hebben moeten geven. Eerst de acceptatie, na vaak een gezond en sportief leven, van het feit dat men de rest van het leven met een handicap door moet, en daarna de acceptatie dat men topsport wil bedrijven, en zich daar vanaf niveau nul in moet opwerken door enorm hard en toegewijd te trainen. Deze topsporters zijn zeer gedreven, zeer bescheiden, hebben allemaal een eigen verhaal en zijn bovenal enorm fijne mensen en persoonlijkheden. Een andere wereld dan die van de valide, soms verweerde topsporters en voor mij een zeer leerzame periode. Respect en ambitie werden belangrijke drijfveren en vanuit deze overtuiging hebben we veel voor elkaar gekregen. Paralympische topsport verschoof vanuit het medische circuit ('stelt niets voor, iedere deelnemer krijgt een medaille') naar de topsportwereld ('alleen de besten met het meeste talent en de wil om het hardste te trainen krijgen een medaille'). Atleten als Esther Vergeer zijn in dit opzicht unieke, geweldige persoonlijkheden, grote kampioenen en rolmodellen.

***

In de afgelopen jaren heb ik veel geleerd en heb ik me tegelijkertijd erg vaak verbaasd. Ik ben nog steeds actief op de trainingsvloer, in het sportonderzoek, in het sportonderwijs, in de ontwikkeling van sportevenementen, in debatten met de rijksoverheid en ik bezoek regelmatig het buitenland voor mijn werk. In al deze situaties wordt er veel geleerd (ook van elkaar) en krijgen alle be-

trokkenen vaak geheel nieuwe inzichten. In de reizen naar Australië (2005) betrof dit de constatering dat, in tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, Sydney absoluut niet had nagedacht over de bestemming en exploitatie van zijn olympische voorzieningen na 2000 ('The best games ever'). De dag na de sluiting ging het gehele complex op slot. In Amerika (2003) bleek dat het onderwijs niet of nauwelijks iets aan Physical Education doet, tenzij je buitengewoon getalenteerd bent en de mogelijkheid hebt om de eer van de eigen school te verdedigen of later wellicht een professionele carrière als beroepsatleet op te bouwen. Bovendien heeft het land het hoogste percentage te dikke kinderen ter wereld. In Scandinavië (2007) daarentegen hebben we juist veel kunnen leren van de wijze waarop onderwijs-gezondheid-sport met elkaar verbonden en verweven zijn. Het (ver)bindt de gemeenschap reeds vroeg in het leven op een manier waar wij in termen van gezondheidszorg en gymnastiek een voorbeeld aan kunnen nemen. In Brazilië (2011) hebben we geleerd dat er erg veel geïmproviseerd wordt, er enorme armoede bestaat (waarin sport vaak de enige gemeenschappelijke taal is of de enige uitweg biedt voor velen), voetbal een religie is en een op succes gerichte olympische campagne een bijna militair geleide exercitie is. Een belangrijk leermoment hierbij is dat elke keuze die je als land in het biddingproces maakt in het teken moet staan van het maximaliseren van je kansen op succes. Dus: snel Amsterdam kiezen als olympische stad voor 2028! Maar dit geheel terzijde. Indrukwekkend was het om mee te maken hoe in Zuid-Afrika (2009) sport expliciet gebruikt wordt om een verdeeld land te verenigen. Hoogtepunt van deze ambitie was natuurlijk het WK rugby in 1995, waar Nelson Mandela opstond als de echte leider en charismatische president van geheel Zuid-Afrika, maar ook het zeer grote succes van het WK voetbal heeft hieraan bijgedragen.

Recent echter, tijdens een werkbezoek met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aan Londen (2011), beleefde ik een van de mooiste en meest herkenbare momenten uit al deze reizen en gesprekken. Het was tijdens de presentatie van een medewerker van London 2012, ene John Herman (voor mij vanaf dat moment Sir John Herman), een man van middelbare leeftijd die reeds zeer lang bij de Bourough Stratford zijn werk in de sportsector deed. Deze Bourough is een van de armste delen van Londen en het hart van de Olympische Spelen van 2012 waar het dorp, het stadion, het zwembad en de grote zaalsportvoorzieningen zich bevinden en veel evenementen plaatsvinden. John kon in zijn werk nooit iets voor elkaar krijgen en zag de wijk, zijn wijk, langzaam afzakken op de maatschappelijke ladder. Zijn handen jeukten, maar niets was mogelijk, er waren alleen maar problemen of politici die vóór de verkiezingen gepassioneerd over sport praatten om er na de verkiezingen

nooit meer iets over te zeggen. Laat staan dat ze in Stratford terugkwamen. Alle toezeggingen leken altijd vergeten. Hoe herkenbaar!

Zes jaar geleden echter veranderde dit gevoel op slag, op het moment dat Londen de 2012-bidding won en Stratford zijn nieuwe toekomst vond. John deelt sindsdien zijn leven in in een periode vóór de olympische bidding en een na de olympische bidding. De keuze voor Londen was voor hem ‘a genuine life changing experience!’. John ziet sindsdien de Borough in razend tempo opknappen: nieuwe wegen, een nieuwe metrolijn en treinverbindingen, een nieuw winkelcentrum, nieuwe huisvesting, nieuwe bewoners, nieuwe bedrijvigheid in delen van de wijk waar je kort daarvoor niet eens durfde te komen, hordes toeristen, sport op scholen voor kinderen die vroeger vergeten werden en dat wordt gegeven door goed opgeleide gymleraren en een geheel nieuwe infrastructuur met fietspaden, en dat alles in een wijk waar hij nu trots op is en in een Borough waar hij wil wonen. Ik heb hem langdurig de hand geschud na zijn presentatie; kippenvel van herkenning.

Dit opschrijvend bekruipt mij echter ook een ander gevoel, een gevoel van lichte boosheid, van machteloosheid, van drang naar voren, van ‘waarom zien jullie dit niet!’ en van waarom zoveel praten en zo weinig doen? Hoe kan het zijn dat wij in Nederland de (intrinsieke) kracht van sport en gezond en regelmatig bewegen op de kwaliteit van het leven zo links laten liggen? Hoe kan het zijn dat sport vóór de verkiezingen steeds een populair onderwerp is onder politici en dat wij daar na de verkiezingen niets of nauwelijks meer iets van horen of zien? Waarom is het zo moeilijk om een keuze voor het integreren van sport en bewegen, in alle geledingen van de samenleving en het dagelijks leven, te maken en deze keuze niet alleen met de mond te preken maar ook gewoon met daden op te volgen? Land en overheid hebben wel olympische ambities maar durven de gym- en beweeglessen (drie maal twee uur per week, te realiseren zonder dat het enorme sommen geld kost) niet in het gehele onderwijs door te voeren. Dit terwijl er onomstotelijk wetenschappelijk bewijs ligt wat betreft de meerwaarde van deze simpele keuze voor alle leerlingen op het gebied van de cognitie, de gezondheid en het zelfvertrouwen: alle drie voorwaarden voor een goede, evenwichtige en gezonde ontwikkeling en een dito leven! Hoe kan het dat wij nog steeds sportverenigingen en -bonden besturen als liefhebber terwijl de sportwereld als een razende aan het professionaliseren is, met vaak de topsporters als gangmakers? Hoe kan het dat wij nog steeds niet de olympische stad voor 2028 durven te kiezen terwijl iedereen (zelfs Rotterdam) zegt dat Amsterdam dat moet worden. Hoe komt het dat wij nog steeds nadenken over draagvlak onder de bevolking terwijl alle andere landen en olympische steden aangeven dat draagvlak vanzelf ontstaat als je

maar voldoende communiceert, informeert, keuzes maakt en uiteindelijk doortrekt met duidelijke plannen en een visie. Hoe komt het toch dat er zolang over een buitengewoon goed en doordacht sectorplan hoger onderwijs en sport – ‘Fundament onder de Olympische Ambities’ (januari 2011) – moet worden gepraat daar waar de voordelen evident zijn zowel voor de sport als het onderzoek?

Hoe komt dat toch allemaal? Misschien durven we niet meer te dromen! Misschien moeten we allemaal eens met Sir John Herman gaan praten, of in ieder geval eens goed naar hem gaan luisteren.

***

Gelukkig mag ik me daar nu mee bezighouden, in de veronderstelling en de verwachting dat ik er een klein beetje in zal slagen om iedereen die betrokken is, maar liever nog zij die niet betrokken zijn, een ‘life changing experience’ mee te geven. Een ervaring die ertoe doet en die in staat is om je leven te veranderen. Een ervaring die alles wat John Herman vertelde en wat ik van zo dichtbij heb mogen beleven en meemaken realiteit doet worden.

Het is u van harte gegund en ik ga er enorm mijn best voor doen!

En elke avond in mijn bed (eigenlijk sinds 1976), droom ik heel stiekem nog steeds de volgende dromen:

1. Zes uur gymnastiek per week voor elk kind, op elke school, in heel Nederland. In ieder geval in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Goed en gezond bewegen is een grondrecht van het kind.
2. Sport en bewegen als verbindend element tussen mensen, religies, culturen en afkomst in de gehele Nederlandse samenleving.
3. De Olympische Spelen 2028 in Amsterdam, zodat ik samen met mijn vrouw, mijn kinderen, en hopelijk mijn kleinkinderen, op de tribune kan zitten. Misschien weer met tranen in mijn ogen en tranen op mijn wangen.
4. Bewegen en sport als vanzelfsprekend onderwerp van het politieke debat, zowel voor maar vooral ook na de verkiezingen, ondersteund met toereikende budgetten om zijn intrinsieke kracht te kunnen benutten en waarmaken.
5. De erkenning dat regelmatig bewegen leidt tot betere studie- en schoolresultaten en dus tot minder schooluitval en uiteindelijk tot be-

ter onderwijs. Een discussie die OCW en VWS samen moeten voeren en niet een probleem dat zij los van elkaar moeten oplossen.

6. En dat Ajax de Champions League wint!!

En ik blijf dromen, dat weet ik zeker!

Ter afronding van mijn openbare les wil ik natuurlijk nog een aantal mensen bedanken die mijn leven bij de Hogeschool van Amsterdam mogelijk en aangenaam hebben gemaakt en nog steeds maken. Vanzelfsprekend is dit het huidige College van Bestuur dat gelukkig unaniem achter de ambitie staat om iets met (top)sport in deze instelling te doen. Een verstandige keuze! Verder terugblikkend moet ik Ron Bormans noemen die zo verstandig was mij aan te stellen, volgens mij vooral omdat hij wekelijks graag over Ajax wilde praten. Simon Korteweg, die niet heel erg veel zei maar in wat hij zei altijd zijn grote waardering voor de ALO en de andere sportopleidingen liet doorklinken. Rob Scheerens, die mij toestemming gaf om het nieuwe gebouw van het Domein Bewegen, Sport en Voeding te bouwen en daarmee een heel nieuwe draai aan de toekomst gaf. Karel van der Toorn, die mijn onrustige geschuifel tijdens het Centraal Bestuurlijk Overleg juist interpreteerde en voor mij dit Lectoraat heeft gerealiseerd. Mijn dank hiervoor is groot! Verder wil ik Simon Gribling danken voor de bijzondere vriendschap, samenwerking en collegialiteit en voor het wekelijkse armpje drukken over Feyenoord. Vanzelfsprekend Jacomine Ravensbergen, zonder jouw energie was ik pas halverwege mijn doelstellingen geweest, ik moet nu alweer nieuwe bedenken. Het Domein had geen betere voorzitter kunnen treffen! Ikina, Hans en Leo (en in hen alle medewerkers van het Domein) wil ik danken voor de inspiratie en het immer aanwakkeren van de grote vlam die in mij brandt voor jullie opleidingen, geweldige medewerkers en studenten. Ik ben nog steeds blij met jullie samen te kunnen werken. Daarnaast wil ik Bert Zonneveld en Marleen van Winden bedanken voor het voorbereiden van deze openbare les, elke vergadering was leuk en zeer gezellig en we deden ook nog wat. Kees Hoogeveen, wat moet ik zeggen? We hebben veel meegemaakt in de projecten voor Havana, ons sportboek, Brazilië en Down Under, maar het is de echte vriendschap waar het om gaat! Dank voor je meedenken en creatieve geest. Ook wil ik Monique van der Laan nog even noemen, wat ben ik blij dat jij bij het Domein werkt! En wat ben je goed!

Dan natuurlijk de overstap naar mijn familie. Lieve papa en mama, ik vind het fantastisch dat jullie hier zijn en dit moment kunnen meemaken. Ik ben toch goed terechtgekomen en al dat sporten was niet voor niets! Verder wil ik mijn allerliefste vrouw, steun en toeverlaat Ineke danken voor ons geluk en al onze jaren samen. Ik hoop op deze manier en met jou bij mij nog heel vaak

een openbare les te mogen geven. Ten slotte lieve Mats en Lianne, ik ben niet altijd op tijd thuis, ik vergeet ook best wel eens afspraken en andere dingen, ik vraag soms wel vier keer hetzelfde maar weet wel dat ik hartstikke trots ben op jullie!

Ik heb gezegd!!

O ja, bij de uitgang kunt u het boekje van deze openbare les pakken. Er zit tevens een dvd in met de vertoonde beelden en de openbare les in een wat lossere vorm.

Dank.

Curriculum vitae

Cees Vervoorn (1960) is geboren in Den Haag en heeft daar zijn lagere en middelbare school doorlopen. Voordat hij Bewegingswetenschappen ging studeren aan de Vrije Universiteit te Amsterdam (1980) heeft hij een jaar gewonnen in de Verenigde Staten bij de Southern Illinois University te Carbondale. Na zijn studie aan de Faculteit Bewegingswetenschappen te hebben voltooid (1987) reisde hij, alvorens aan zijn promotieonderzoek bij de Universiteit Utrecht te beginnen, af naar China alwaar hij in Shanghai werkte als zwemtrainer en -docent. Na afronding van zijn promotieonderzoek ('Neuroendocrine effects of exercise and training') in 1992, ging hij werken voor NOC*NSF bij de afdeling Topsport, waar hij verantwoordelijk was voor de ondersteuning van topsporters en topcoaches. Vanaf 1999 was hij als directeur van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam alvorens hij in 2006 gevraagd werd als voorzitter van het domein Bewegen, Sport en Voeding. Vanaf 2010 is hij met veel energie en nog meer plezier werkzaam als Lector Topsport en Onderwijs voor dezelfde HvA. Als sporter heeft Cees Vervoorn in 1976, 1980 en 1984 deelgenomen aan de Olympische Spelen met als beste resultaat een vierde plaats op de 100 meter vlinderslag in Moskou 1980. Als coach is hij tijdens de Olympische Spelen van 1984, 1988 en 1992 werkzaam geweest en in 1996 en 2000 was hij actief als Chef de Mission van de Paralympische ploeg van Nederland. Tegenwoordig is hij als bestuurder actief in de sport, onder meer bij de Rabobank Wielrenploeg, bij AFC Ajax, bij de Schaatsbond en bij een aantal sportwetenschappelijke instellingen.